

στ. 9-14 Το ερώτημα ήταν αν θα αναλάμβανε η χήρα την επιχείρηση ή ο αδελφός της. Πρόταση των αδελφών να ανατεθεί στον δεύτερο.

στ. 15-19 Αιτολογία για την παρέμβαση της Κ στην απογραφή και την ανάληψη της επιτροπείας των ανηλίκων: Ο κληρονομούμενος δεν είχε αφήσει διαθήκη και δεν είχε ορίσει επίτροπο της κληρονομίας του, ενώ υπήρχαν τέκνα από δύο γάμους –ένα από τον πρώτο και τέσσερα από τον δεύτερο (βλ. σχ. εγγραφές, ιδίως εγγρ. 199).

στ. 17 «κατά τό δίκαιον τῶν νόμων»: Δεν πρόκειται για τα δεσπίσματα της Κ. Κατά το βυζαντινό και μεταβυζαντινό δίκαιο, μπορούσε να γίνει επίτροπος η μητέρα, ή να διοριστεί από τον δικαστή ο πλησιέστερος συγγενής, αν ο κληρονομούμενος δεν είχε ορίσει επίτροπο με διαθήκη². Καμμία διάταξη πάντως, –ούτε του τρανσυλθανικού ή του σαξονικού δικαίου–, δεν προβλέπει την άσκηση της επιτροπείας από συσσωμάτωση.

στ. 21-26 Διαδικασία για τη διασφάλιση της κληρονομίας: Αποφασίζεται πρώτα να εξοφληθούν οι πιστωτές του κληρονομουμένου και μετά να αναλάβει τη διαχείριση των μεριδίων των ορφανών είτε η μητέρα τους είτε ο αδελφός της είτε τρίτος. Όποιος όμως παρελάμβανε το εμπόρευμα, όφειλε να παράσχει ασφάλεια για τα μερίδια των ορφανών.

1. Πρόκειται για τα δύο έγγραφα που περιείχαν τα στοιχεία της απογραφής της εμπορικής περιουσίας του κληρονομουμένου. Η χήρα, ήταν ρουμάνα, γι αυτό το ένα έγγραφο συντάχθηκε στα ρουμανικά («βλάχικα»), ενώ στο Κριτήριο θα παρέμενε το ελληνικό.
2. Πρβλ. π.χ. Εξάβιβλος 5.12.1,19· Βακτηρία Ε οδ', οε', ος'. Τα μέλη του Κριτηρίου δεν γνώριζαν, φυσικά, αυτά τα κείμενα. Είχαν, πιθανόν, την ανάμνηση της πρακτικής των εκκλησιαστικών δικαστηρίων των τόπων της καταγωγής τους, τα οποία έκριναν υποθέσεις κληρονομικού δικαίου. Εφήρμοζαν, δηλαδή, τις διατάξεις των βυζαντινών και μεταβυζαντινών συλλογών, ως έδιμα (βλ. ΕΚΣ, σ. 170).

127

1766/XII/20

χ. Παλαιολόγη Δημητρίου

978/φ 59ν

σχ. 121 επ., 131

**Απόφαση οριστική. Δικαστικός συμβιβασμός. Πληρεξουσιότητα.
Δόση αντί καταβολής με απόφαση του Κριτηρίου.
Πώληση με πλειστηριασμό.**

// 1766 τῇ 20 δεκεμβρίου

²/ Ἐπροτεστολόγησεν κατέμπροσθεν ἡμῶν τῶν ὑπο³/γεγραμμένων ἡ

Ζαμφύρα γυνή τοῦ μακαρίτη ⁴/ Βασίλη μπακάλη, διά τούς {χραιοφειλέταις}<κρεδιτόρους> ὅπου ἐ⁵/χραιοστούσεν ὁ ἄνδρας της, ζητῶντας ὅτι νά πληρ⁶/ρωθοῦν μέ πράγμα.

⁷/ Τὴν ἴδιαν ὥραν ὅμως ἐρωτήθησαν οἱ {χραιοφειλέταις}<κρεδιτόροι> ⁸/ διὰ τό ἄνωθεν προτεστάτσιο οἱ ὅποιοι εὐθύς ἐπρωτε⁹/στάρησαν, ὅτε κύρ Κωνσταντίν(ος) Ἀρπάσης τόσον ¹⁰/ διὰ τὰ ὅσα ἔχει ὁ ἴδιος νά λαβένη ὅσον καί ἀπομέρος ¹¹/ τοῦ κύρ Γιοβανούτζι, τοῦ Μαρκουῆτζι, <καί> τοῦ κύρ Γιαννάκι ἀδελ¹²/φού του ὅπου τόν ἔκαμαν ἐπίτροπον [τον Κ. Ἀρπάση]. ὁμοίως καί ὁ ¹³/ κύρ Γιαννάκης Τζινγγού, καί ὁ κύρ Γεώργι(ος) Ἰωάννου Μάρκου ¹⁴/ τό πῶς δέν στέργουν νά πληρωθοῦν μέ πράγμα ¹⁵/ ἀλλά μέ ἄσπρα. ὅθεν εὐρέθη εὐλογον κοινῶς ¹⁶/ ὅτι νά πουληθῇ μερικόν πράγμα ἀπό τοῦ μακα¹⁷/ρίτη Βασίλη (εἰ)ς ὅποιον δώση τό περισσώτερον καί νά ¹⁸/ πληρόνωνται οἱ {χραιοφειλέταις}<κρεδιτόροι>, τό ὅποιον τό ἔστερ¹⁹/ξεν καί ἡ ἀπόχειρα καί ὁ ἀδελφός της καί ἔστω εἰς ἔνδειξιν.

²⁰⁻³¹/ δωμᾶς θελλερᾶς νῦν προεστῶς mpr, Ἰωάννης τζηνγγ(ού) mprw, Μανικάτης· σαφράν(ος) mpro, πέτκος Πέτρ(ου) [ἀ.χ.], δημήτρι(ος) Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) mpra, διμιτρης σούφρας, Δημήτρης βόηκ(ου), Κωνσταντήνος· Ἀρπάσις mpr, Παλαιολόγης Δημητρί(ου) περτζέπτορας τῆς κομπανίας mprw, Γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου), καπετάνος, εου Δουμιτρου Κουзма προυμουτου[ε]ου <κου> σουρα μεα ζάμφηρα ἀ ραπουσατλουιιl βασηλ(η) πακαπουλ*, [c...τη... [.....^{±11}.....] cτεί [c.....πα... σουσου]¹.

[* Ντουμήτρου Κούσμα υπόσχομαι ἐγώ <με> τὴν ἀδελφή μου Ζαμφήρα τοῦ μακαρίτη Βασήλη μπακάλη].

στ. 2-6 Αἴτηση τῆς χήρας καὶ τοῦ ἀδελφοῦ τῆς, που ἀναλάμβανε τὴν ἐπιχείρηση τοῦ κληρονομουμένου, νὰ ἐξοφληθοῦν οἱ πιστωτές τοῦ σε εἶδος –ἐνδεχομένως νὰ πάρουν ὁ καθένας τὸ ἐμπόρευμα που τοῦ εἶχε προμηθεύσει (εἶδη μπακαλικῆς). Ἐπειδὴ ἡ ἀντιπαροχὴ (τίμημα) εἶχε συμφωνηθεῖ σε χρήμα, χρειαζόταν ἀπόφαση τοῦ Κριτηρίου γιὰ νὰ πληρωθεῖ σε εἶδος.

στ. 7-15 Ἐνσταση πιστωτῶν, πολλοὺς ἀπὸ τοὺς οὗς ἐκπροσωπεῖ ἓνας ἀπὸ αὐτοὺς, ὡς πληρεξούσιος.

στ. 15 «ὅθεν εὐρέθη εὐλογον κοινῶς»: Ὑπῆρξε συμφωνία μετὰ τῶν διαδίκων καὶ τοῦ Κριτηρίου –ὡς δικαστικοῦ ὀργάνου καὶ ὡς ἐπιτρόπου τῶν ὀρφανῶν–, νὰ καταβληθοῦν χρήματα. Ἡ φράση αὕτη στοιχειοθετεῖ τὸν χαρακτήρα τῆς ἀποφάσεως ὡς δικαστικοῦ συμβιβασμοῦ. Ὅτι πρόκειται γιὰ συμβιβασμό τεκμηριώνεται κυρίως ἀπὸ τὴν προσυπογραφή ὅλων τῶν ἐμπλεκομένων μερῶν –τῆς χήρας, τοῦ ἀδελφοῦ τῆς καὶ τῶν πιστωτῶν που παρίστανται. Οἱ ὁρισμένοι εἶναι συγχρόνως καὶ πάρεδροι τοῦ Κριτηρίου (τρεις ἀπὸ τοὺς δέκα που υπογράφουν)².

στ. 16-19 Η λύση της εκπλειστηριάσεως μέρους των εμπορευμάτων είναι και προς το συμφέρον των ορφανών, διότι μπορούσε το προϊόν της εκποιήσεως να υπερέβαινε το σύνολο των απαιτήσεων.

1. στ. 30-31, ρουμανικά με δυσανάγνωστα κυριλλικά και ελληνικά στοιχεία.
2. Βλ. επίσης Θ. 32(1695) §§ 20 και 22 (ΕΚΣ, σ. 319). Στην προκειμένη διαδικασία ήταν όλοι παρόντες σε όλη τη διάρκειά της.

128

1767/Ι/8

χ. Παλαιοιολόγη Δημητρίου

978/φ 60r

σχ. 110-111, 119· πρβλ. Β' /26

**Απόφαση οριστική. Άρση συντηρητικής κατασχέσεως.
Αξίωση του πατριού για τα έξοδα διατροφής της προγονής του.
Γεγονός «πασιφανές και πασίδηλον».**

// 1767 τῇ 8 Ἰαννουαρί(ου)

²/ ||Διά|| τὴν ὀπισθεν ὑπόδεσιν τοῦ μαργαριταρίου καὶ σκουλαρικιῶν ³/ ὅπου ἐδώθησαν τοῦ κύρ Γιοβανούτζι μέ τὴν (εἴ)δυσιν τῆς ⁴/ Κρίσκας γυναικῶς τοῦ Πέτρου Θεοδώρου, ἡ ὁποῖα ἔλαβεν ⁵/ ἀπὸ τὸν κύρ Γιοβανούτζην οὐγγ(ρικα) φιορίνια δυακόσσια, καὶ ἔτε·⁶/ρα τοῦ (εἴ)χεν δώση τοῦ Πέτρου ἡ προγονή του ἡ Τίτζα (εἰ)ς καιρόν ⁷/ χρ(εῖ)αστου οὐγγ(ρικα) φλορίντζια ἕως ἐνενήντα καὶ ἔτερα τοῦ ἔδω·⁸/σεν ὁ Γιοβανούτζας, εἰκοσιπέντε, διὰ τὰ ὁποῖα ὅλλα αὐτά ⁹/ ἐπερίλαβεν (εἰ)ς χ(εῖ)ρας του ὁ κύρ Γιοβανούτζης τό μαργα·¹⁰/ριτάρι καὶ τὰ σκουλαρίκια. ὅσον δέ διὰ τὴν θρωφήν τῆς ¹¹/ Τίτζας ὅπου ζητά πληρομήν ὁ Πέτρος ἀδίκως καὶ παραλόγως ¹²/ τὴν ζητῇ, ἐπ(ει)δὴ καὶ περισσώτερα ἀπέρασεν ἀπὸ τό κορί·¹³/τση (εἰ)ς αὐτόν παρά ἀπὸ αὐτόν (εἰ)ς τό κορίτζι καθῶς (εἴ)ναι ¹⁴/ γνωστόν τοῖς πάσι, ὅθεν εὐρέδῃ εὐλογον ὅτι πλέον νά ¹⁵/ μὴν ἔχη νά ζητῇ ὁ ἄνωθεν Πέτρος [[τόσον]] ἀπὸ τὴν ¹⁶/ προγωνήν του τίποτες, καὶ πάλιν ἡ προγωνή του μαζί καὶ ὁ ¹⁷/ ἄντρας τῆς κύρ Γιοβανούτζα, ἀφίνοντάς τα ὅλλα, νά ἔχουν· ¹⁸/ νά ζήσουν καὶ νά ἀπερνοῦν ἀναμεταξύ τους (εἰ)ς τό ἐξῆς ἡρί·¹⁹/νικᾶ καὶ ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.

²⁰⁻²⁵/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστῶς mr, Μανικάτης· σαφράν(ος) mr, Ἰωάννης τζήνγγ(ού) mrw, Πέτκος πετρ(ου) [μον.], γιάννης Μαβροδῆ mrw [χ. Ι. Τζήνγγου], Δημήτρης βόηκ(ου) mr, διμιτρὶς σούφρα, Παλαιοιολόγης Δημητρί(ου) ἐπίτροπος τοῦ καπετάν(ου) mrw.

στ. 2-10 Περίληψη των εγγρ. 110, 111, 119. Ο ενάγων υπέβαλε ενδεχο-